

ΤΑ ΑΠΟΚΡΥΦΑ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ

Ενότητα 4: Το Πρωτευαγγέλιο του Ιακώβου

Αικατερίνη Τσαλαμπούνη
Τμήμα Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

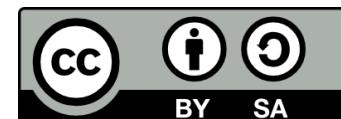

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο την αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Τα Απόκρυφα Ευαγγέλια.

Τμήμα Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΑΝΟΙΚΤΑ
ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΑ
ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Το Πρωτευαγγέλιο του Ιακώβου

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

**ΤΟ
ΠΡΩΤΕΥΑΓΓΕΛΙΟ
ΤΟΥ ΙΑΚΩΒΟΥ**

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

- Ονομάστηκε έτσι από τον Guillaume Postel, ο οποίος το ανακάλυψε εκ νέου κατά τον 16^ο αι.
- Πρωτευαγγέλιο: συμπληρώνει την ιστορία πριν Μκ 1,1-8.
- Στα αρχαία χρόνια ο τίτλος: «Γέννηση Μαρίας» (πάπυρος Bodmer V, αρχ. 4^{ου} αι.) / «αποκάλυψη Μαρίας» (μεταγενέστερος υπότιτλος).
- Ο συγγραφέας παρουσιάζεται ως ο Ιάκωβος ο Αδελφόθεος (βλ. 25,1) – δε γνωρίζει ωστόσο την Παλαιστίνη και τα ιουδαϊκά έθιμα / γνωρίζει την ΠΔ και τα κανονικά ευαγγέλια – πιθανόν Ιουδαιοχριστιανός στη Διασπορά.
- 150-200 μ.Χ. – στην Αίγυπτο ή Συρία / 300 μ.Χ. τα πρώτα χειρόγραφα (το κείμενο δέχεται επεξεργασία στα επόμενα χρόνια).

ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ

- Περίπου 140 χειρόγραφα του κειμένου – πολλές μεταφράσεις -> ένα εξαιρετικά διαδομένο κείμενο.
- Πολλές παραλλαγές του κειμένου.
- Μικρά αποσπάσματα από τη λατινική μετάφραση: το *Decretum Gelasianum* απορρίπτει το Πρωτευαγγέλιο ως απόκρυφο (αιτία: οι αδελφοί του Ιησού παιδιά του Ιωσήφ από προηγούμενο γάμο).
- Φάσεις της χειρόγραφης παράδοσης:
 - 300-450: PSI 6, P. Bodm. V, σαχιδική και συριακή εκδοχή.
 - 450-900: περγαμηνή Grenfell, παλίμψηστο Gesena, γεωργιανή, αρμενική και λατινική εκδοχή.
 - Μετά το 900: ελληνικά χειρόγραφα – διάδοση στην Ανατολή (λειτουργικά κείμενα, ασκητική γραμματεία).

ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

- Τρία μέρη:
 - 1-17: Απόκρυφο Μαρίας / Γέννηση Μαρίας.
 - 18-21: Απόκρυφο Ιωσήφ.
 - 22-24: Απόκρυφο Ζαχαρία.
- Ο Ωριγένης δεν γνωρίζει το τελευταίο.
- Τα δύο πρώτα είναι του 2^{ου} αι. - το τρίτο μέρος στα τ. 3^{ου} αι.
- Ένωση των τριών επιμέρους αποκρύφων τ. 3^{ου} / αρχ. 4^{ου} αι. (P. Ashmunden – 4^{ος} αι. – περιέχει και τα τρία μέρη).

ΠΗΓΕΣ

- Μτ 1-2 και Λκ 1-2: συνδυασμός των δύο αφηγήσεων στα κεφ. 11-21.
- Ιδιαίτερες εξωκανονικές παραδόσεις (π.χ. η ιστορία των γονιών της Μαρίας και της γέννησής της).
- Η Παλαιά Διαθήκη στη μετάφρ. Ο΄.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟ ΕΙΔΟΣ ΚΑΙ ΥΦΟΣ

- Εκλαϊκευμένο αγιολογικό κείμενο / χριστιανικό midrash.
- Δεν έχει χριστολογικά ενδιαφέροντα – η χριστολογία για να στηρίξει την παρθενία της Μαρίας.
- Δεν είναι ευαγγέλιο ούτε αποκάλυψη.
- Ένα «ιστορικό μυθιστόρημα».
- Γλώσσα η ελληνιστική κοινή με πολλές επιδράσεις από Ο΄.
- Παρατακτική σύνδεση με και (style καί).

ΘΕΟΛΟΓΙΚΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

- Ιουδαιοχριστιανικά θέματα: δικαιοσύνη, πίστη, καθαρότητα.
- Η προβολή της Μαρίας – το εγκώμιό της (γένος, γένεσις, παιδεία, πράξεις).
- Η παρθενία της .
- Απολογητικά κίνητρα: απάντηση σε διάφορες επιθέσεις στο πρόσωπό της (βλ. Ωριγένης και την αμφισβήτηση της παρθενίας της Μαρίας από τον Κέλσο).

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- Κεφ. 1-5: η σύλληψη της Μαρίας.
- Κεφ. 6-8: η καθαρότητα της Μαρίας.
- Κεφ. 9-16: Μαρία και Ιωσήφ – παρθενία της Μαρίας.
- Κεφ. 17-20: Μαρία – μητέρα και παρθένος.
- Κεφ. 21-22: η απειλή του Ηρώδη.
- Κεφ. 23-24: η δολοφονία του Ζαχαρία Κεφ. 25: επίλογος.

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΠΙΔΡΑΣΗΣ

- Επίδραση στις μαριολογικές συζητήσεις.
- Εικονογραφικός κύκλος της Μαρίας.
- Λειτουργικός κύκλος της Μαρίας.
- Στη Δύση επηρεάζει μέσα από άλλα κείμενα (π.χ. Ψ-Ματθαίο).

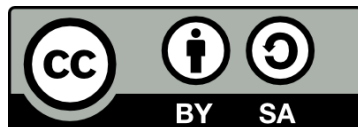
Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Τσαλαμπούνη Αικατερίνη. «Τα Απόκρυφα Ευαγγέλια. Το Πρωτευαγγέλιο του Ιακώβου». Έκδοση: 1.0. Θεσσαλονίκη 2015. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση: <http://eclass.auth.gr/courses/OCRS339/>.

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά - Παρόμοια Διανομή [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

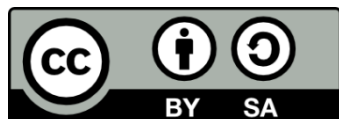
[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

Τέλος ενότητας

Επεξεργασία: Φίλιππος Γερμάνης
Θεσσαλονίκη, Εαρινό Εξάμηνο 2014-2015

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Σημειώματα

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

